

Öltözetek

Anyanyelvi pályázat – 2022

Az Anyanyelvapolók Szövetsége a kulturális kormányzattal közösen 2022-ben meghirdeti a 22. anyanyelvi pályázatot, amelynek témája: viseletek, öltözetek elnevezése.

A pályázat célja: az **öltözetet** alkotó hagyományos és a különleges **ruhadarabok, kiegészítők szókincsének gyűjtése**, a régi, feledésbe merülő szavak felidézése, valamint az új, legfrissebb szavaink listázása.

Az öltözet a testen viselt ruhadarabok, illetőleg azok kiegészítőinek összessége. Elsődleges szerepe a test védelme. „Az emberi öltözet a legrégebbi időtől kezdve nem csupán véd-

te a beleöltözöt, hanem díszítette is, és kifejezte társadalmi helyzetét.” Ruhadarabjainkat elsősorban az időjárás szerint változtatjuk, de öltözetünk természetesen függ nemünktől, életkorunktól, tevékenységünktől, az alkalmától és az anyagi helyzetünktől. Egy ember öltözete többretegű: az alsóruházattól a kabátig öltözködésünk szabályos sorrendű. „A 16. sz. óta ismertek közigazgatási rendelkezések, melyek előírták: mit szabad viselnie a jobbagynak, a városi kézművesnek, nemesembernek. Ettől az időtől kezdve maradtak fenn viseletábrázolás-sorozatokat is, amelyek épp az öltözet különbözőségével jelenítették meg a társadalom különböző rétegeit, ill. különböző népek, népcsoportok tagjait. ... Egy-egy virágjában levő népviselet jelrendszerként is felfogható, amely azoknak, akik ismerték az egyes öltözetdarabok, színek, díszítések és összeállítási módok jelentését, a viselőről, annak állapotáról, koráról, rangjáról-módjáról, foglalkozásáról, arról az alkalmáról, amihez felöltözött stb. jóformán mindent elmondott.” (Az idézetek a Magyar néprajzi lexikon Népviselet címszavából származnak; szerk. Ortutay Gyula. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1977.)

Pályázni rendszerezett szógyűjteményekkel és szómagyarázatokkal lehet. A rendszerezés lehet betűrendes, lexikonszerű, de lehet enciklopédikus, tematikusan rendezett. A szógyűjtés vonatkozhat egy-egy tájegység, település, foglalkozás (pl. munkaruhák, szabadidőben viselt ruhák, sport), nemi vagy társadalmi csoport (pl. férfi vagy leányka viseletek, rocker ruhadarabok), alkalomhoz fűződő (pl. esküvő) ruházatok, kiegészítők (táska, ékszer, hajdísz stb.) felsorolására akár a jelenkorban, akár történeti távlatban. A szógyűjtés kiterjedhet az öltözködés, viselet sajátos megnevezéseire is, így például egy-egy szakma szlengeiben használt szavakra, a diáknyelv szavaira, valamint a divatszakma kifejezéseire is. A gyűjtött szavak jelentését pontosan meg kell magyarázni,

a magyarázatot lehet, sőt sokszor érdemes ábrával, fotóval kiegészíteni.

A pályamunkában meg kell adni a gyűjtés tárgyának pontos témakörét, időbeli, térbeli, társadalmi vonatkozásait. A bírálók előnyben részesítik a tematikusan jól körülhatárolt gyűjtéseket. (Pl. egy tájegységhez, egy foglalkozáshoz, egy csoporthoz, egy eseményhez, egy nyelvhasználathoz kötött és rendezett gyűjtés sikeresebb, mint az alkalmilag megtalált szavak listája.)

A pályamunkák ideális terjedelme: 15–20 ezer leütés, a felső határ: 40 ezer leütés. A pályázat kiírói kérik, hogy a szövegekben ne használjanak különleges tördelési formákat.

Az Anyanyelvapolók Szövetsége nyelvészekből és a pályázat témájához kapcsolódó szakmák szakértőiből álló bizottságot kér fel a pályamunkák értékelésére.

A tartalmi és nyelvi szempontból legjobbnak minősített pályázatok díjazásban részesülnek. A pályázatra 1 millió forint áll rendelkezésre. A díjak egyaránt lehetnek pénzdíjak és tárgyjutalmak. A szövetség a legjobb pályázatok anyagából válogatáskötetet jelentet meg. A pályázat benyújtásával a pályázó hozzájárul dolgozata közléséhez. Közlés előtt a szerkesztők egyeztetnek a kiválasztott szövegek szerzőivel. A kiadványból a szerzők tiszteletpéldányt kapnak.

A pályázatok beérkezési határideje: 2022. augusztus 20. A pályázati anyagot kizárólag elektronikus formában (e-mailben, csatolt fájlban) lehet küldeni (a rajzolt, fotós illusztrációt csatolt fényképen érdemes mellékelni). A beérkezett pályázatot e-mailben visszaigazoljuk. Ímécím: kovacs.zsuzsanna@anyanyelvapolo.hu.

A pályázat kötelező tartozéka egy **adatlap** a következő nyilatkozattal és adatokkal.

Nyilatkozat: Alulírott nyilatkozom, hogy az *Öltözetek* pályázatra beküldött pályamunkám teljes egészében saját, eredeti, másutt nem közölt alkotás, amelyet az Anyanyelvapolók Szövetsége egészében vagy részleteiben megjelentethet.

(A nyilatkozatot természetesen külön alá kell írni.)

A megadandó **adatok:** a pályamunka címe, a szerző neve, címe, telefonszáma, ímécíme, aláírása.

A Nyilatkozatot postán kell beküldeni: Anyanyelvapolók Szövetsége, Öltözetek pályázat, 1053 Budapest, Károlyi u. 16.

Az eredményhirdetés és a pályázati anyagból szerkesztett kötet bemutatása 2022. november 13-án, a magyar nyelv napján lesz a Pesti Vigadóban.

